

Årsmelding for Nasjonalmuseet 2023

N
m

Innhold

Hilsen fra styreleder	4
Direktørens forord	5
Utstillinger i 2023	6
Besøkstall	7
Årsberetning for Nasjonalmuseet 2023	8
Innledning	8
Et overblikk på året	8
Styrets arbeid	9
Personal og arbeidsmiljø	9
Ansettelsesforhold	9
Fagorganisering	9
Kjønnslikestilling	9
Prinsipper, prosedyrer og standarder for likestilling og mot diskriminering	9
Helse, miljø og sikkerhet (HMS)	10
Sykefravær	10
Andre undersøkelser og kartlegginger	10
Forskning og utvikling	10
Bærekraft	11
Aktsomhetsvurderinger	11
Usikkerhetsfaktorer og risiko	12
Økonomiske forhold	12
Disponering av årets resultat	12
Andre forhold	12
Nasjonalmuseet i 2023	13
Utstillinger	14
Faste utstillinger	15
Skiftende utstillinger	16
Utstillinger på turné	24
Ny programmeringsprosess	25
Formidling og arrangementer	26
Fysisk formidling	26
Digital formidling	29
Presse	30
Innkjøp og gaver	32
Et utvalg innkjøpt og gaver fra 2023	33
Bibliotek og dokumentasjonsarkiv	38
Samlingsforvaltning	39
Konservering	39
Utlån	39
Forretningsdrift og vertskap	41
Samarbeidspartnere	41
Årsregnskap	42

Hilsen fra styreleder

Maria Moræus Hanssen
Foto: Ina Wesenberg

I året som har gått har vi fått se Nasjonalmuseet slå ut i full blomst, etter mange år med flytting, planlegging, åpning, og innkjøring. Enorm aktivitet har preget museet og organisasjonen, som på imponerende vis håndterer utfordringer og nye problemstillinger til kunstens og publikums beste. 1,2 millioner mennesker har besøkt museet i 2023. Det har vært flott å se publikum fra hele landet og hele verden omfavne museet.

I januar 2023 ga Karin Hindsbo beskjed om at hun ikke ønsket et nytt åremål som direktør for Nasjonalmuseet. Styrets hovedoppgave for året ble derfor å rekruttere en ny direktør. Valget falt på Ingrid Røynesdal. Styret er imponert over den jobben Ingrid har gjort som administrerende direktør for Oslo-filharmonien gjennom ti år. Hun er en erfaren kulturleder med god kjennskap til både norsk og internasjonalt kulturliv, som vi har tillit til at vil hjelpe museet til å utvikle seg videre og ta stadig nye steg.

Karin Hindsbo gikk videre til jobben som direktør for Tate Modern, et av verdens lendende kunstmuseer. Dette er en tydelig anerkjennelse av jobben Karin har gjort i Nasjonalmuseet, men også av hele museet og det arbeidet som er lagt ned over mange år. Dette viser også at Nasjonalmuseet gjør seg bemerket internasjonalt.

Nasjonalmuseet har blitt en internasjonal attraksjon, arena og samarbeidspartner. Det merker vi blant annet ved at det internasjonale museumsforbundet ICOMs komite for konservering velger Norge og Nasjonalmuseet som arena for sin triennalekonferanse i 2026, og ved at flere store, internasjonale museer ønsker å samarbeide med, og låne kunstverk til og av Nasjonalmuseet.

Jeg er veldig stolt av det Nasjonalmuseet har gjort og blitt i 2023. I 2024 skal Ingrid og de andre dyktige ansatte i museet ta Nasjonalmuseet til nye høyder. Jeg gleder meg!

Maria Moræus Hanssen
Styreleder

2023 var det første hele året med et åpent, nytt Nasjonalmuseum. For første gang på mange år skulle de ansatte ikke drive med flytting eller planlegge for et nytt museum.

I løpet av året besøkte over 1,2 millioner mennesker museet. Vi hadde mer enn 500 arrangementer og holdt 3 432 omvisninger. Ni utstillinger åpnet i Nasjonalmuseet, i tillegg til en ny turnerende utstilling. Bak disse tallene ligger en formidabel innsats fra museets ansatte og samarbeidspartnere.

Å drive et så stort museum, og forvalte en så stor samling, er krevende. I løpet av året har vi justert rutiner og ressurser ettersom vi har lært, for å gi publikum et best mulig tilbud og ta best mulig vare på kunsten. I tillegg vil vi sikre en bærekraftig drift gjennom riktig og strategisk bruk av tilgjengelige ressurser, både personell og økonomi. Derfor har vi satt i gang arbeid med å styrke programmeringsprosessen og videreutvikle virksomhetsstyringen vår. Dette fortsetter vi med i 2024.

Nasjonalmuseet skal ha en tydelig rolle blant kunstmuseene i Norge. I løpet av 2023 har vi samarbeidet med norske og internasjonale kunstmuseer om 16 utstillinger og vært del av ni formidlings samarbeid. Nasjonalmuseet har også bidratt med kompetansehevende tilbud som hospitering for ansatte fra andre kunstmuseer.

Nasjonalmuseet har fått svært positive tilbakemeldinger, fra både publikum og presse, fra inn- og utland. Men vi har også fått kritikk. Det følger med det å være Norges største museum, med ansvar for hele landets samling av kunst, arkitektur, kunsthåndverk og design. Vi tar alle tilbakemeldinger på alvor, og skal være en aktiv deltaker i debatter om museets kunstneriske valg, og rolle i samfunnet.

I 2024 venter nye utstillinger og nye utfordringer. Jeg ser fram til å være med på museet videre utvikling, med mange store kunstopplevelser på veien.

Ingrid Røynesdal
Direktør

Direktørens forord

Ingrid Røynesdal
Foto: Ina Wesenberg

Utstillinger 2023

Nasjonalmuseet

«Dristige drømmer»
13. mai 2022–15. august 2024

Samlingspresentasjonen
Fast utstilling

Søylorommet
Fast utstilling

«Piranesi og det moderne»
9. september 2022–8. januar 2023

«Laure Prouvost. Above Front Tears Oui Float»
5. november 2022–12. februar 2023

«Grayson Perry. Innafor og utafor»
11. november 2022–26. mars 2023

«Carroll Dunham. Hvor er jeg? Grafikk 1985–2022»
3. februar–21. mai

«Thorvald Hellesten. Kubistisk pioner»
31. mars–20. august

«Louise Bourgeois. Imaginære samtaler»
6. mai–6. august

«Oltre Terra. Historier om ull»
26. mai–1. oktober

«Livet i tegning. Verk fra Bruegels og Rubens' tid»
9. juni–10. september

«Harriet Backer. Hvert atom er farge»
30. september 2023–14. januar 2024

«Mitt liv! Mitt valg?»
12. oktober 2023–31. mars 2024

«Norske Kunsthåndverkeres Årsutstilling 2023»
20. oktober–30. desember

«Hånd og maskin. Arkitektoniske tegninger»
17. november 2023–31. mars 2024

Nasjonalmuseet – Arkitektur

«Oslo arkitekturtriennale 2022: Inn i fellesskapet»
23. september 2022–29. januar 2023

Utstillinger på turné

«Skakke folkedrakter»
18. juni 2023–30. september 2025

Skoleutstillinger:
«Lysmesterne»
«Filosofi med elever. Troll»
«Filosofi med elever. Ytringsfrihet»
«Avtrykk»
«Se med Hendene»

Besøkstall

Visningssteder	2022	2023
Totalt	830 928	1 255 481
Nasjonalmuseet – Arkitektur	12 601	195 ¹
Utstillinger på turné	9 459	8 094 ²
Villa Stenersen ³	350	1 192
Det nye Nasjonalmuseet	808 518 ⁴	1 246 000

¹ Nasjonalmuseet – Arkitektur var i all hovedsak stengt i 2023, på grunn av nødvendige rehabiliteringsarbeider.

² Skolenettverket: 2 850, gallerinettverket: 5 244.

³ Villa Stenersen var stengt store deler av 2022 og 2023 på grunn av renovasjonsarbeider, og hadde åpent kun enkelte dager da dette var mulig.

⁴ Tallet inkluderer besøk før åpningsdagen 11. juni: Biblioteket, omvisningsserien «Velkommen inn» og åpningsarrangementene.

Årsberetning for Nasjonalmuseet 2023

Innledning

Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design ble etablert som en stiftelse 1. juli 2003.

Stiftelsen utvikler, forvalter, forsker på, tilgjengeliggjør og formidler Norges største samling av kunst, arkitektur og design. Stiftelsen driver museumsvirksomhet i Oslo, sender utstillinger på turné, låner ut kunst til museer og gallerier i inn- og utland, og spiller en aktiv rolle i kunst- og museumssektoren.

Utstillingsarena i Oslo i 2023 var i all hovedsak det nye Nasjonalmuseet på Brynjulf Bulls plass 3. Museet drifter også Nasjonalmuseet – Arkitektur på Bankplassen 3 og Villa Stenersen i Tuengen allé 10 c samt Stasjonsmesterbygningen på Brynjulf Bulls plass 2.

Det nye Nasjonalmuseet på Brynjulf Bulls plass 3 er arbeidsted for de fleste av museets ansatte. Museet disponerer også flere faste og midlertidige magasiner for oppbevaring av kunst.

Et overblikk på året

2023 var det første hele året med et åpent nytt museumsbygg på Brynjulf Bulls plass. 1 246 000 personer besøkte museet i løpet av året, og av disse besøkte 721 600 utstillingene. Antall medlemmer var over 33 000 på sitt høyeste, og lå stabilt på ca. 30 000.

I tillegg til den faste samlingspresentasjonen som fyller store deler av museet, og Søylorommet der verk fra The Fredriksen Family Art Collection vises, ble 14 midlertidige utstillinger vist. «Skakke folkedrakter» var en ny turnerende utstilling.

Museet holdt 3 432 omvisninger og 370 arrangementer i egen regi, i tillegg til 134 utleiearrangementer. Blant arrangementene i egen regi var fire fredagskvelder med utvidet åpningstid og gratis inngang for alle eller de under 25 år, med omfattende formidlingstilbud. Blant utleiearrangementene var pressemøtene til NATOs utenriksministermøte.

Nasjonalmuseet – Arkitektur og Villa Stenersen holdt stengt nesten hele året på grunn av nødvendige rehabiliteringsarbeider.

Nasjonalmuseet har også i 2023 fått mye oppmerksomhet i inn- og utland. Det nye Nasjonalmuseet var hovedanbefalingen i New York Times' reiseguide til Oslo, og ble kåret til et av de seks beste nye museene i verden av det toneangivende, internasjonale magasinet Conde Nast Traveller.

Det permanente, interaktive barneverkstedet «Urskogen Silva» vant priser under Gulltaggen og Visuelt-prisen. Museet vant også Visuelt-priser for digitale flater og skilt i museet. Museets sommermarkedsføringskampanje vant European Excellence Award. Belysningen i utstillingsrommene i det nye museet vant Norsk lyspris for beste innendørsprosjekt. Det nye Nasjonalmuseet ble nominert til Oslo bys arkitekturpris og EUs arkitekturpris EUmies Awards.

I september ble det kunngjort at Norge blir vertskap for det internasjonale museumsforbundet ICOMs komite for konservering sin triennale-konferanse i 2026, med Nasjonalmuseet som hovedarrangør.

I januar ble det klart at Karin Hindsbo ikke ønsket en ny åremålsperiode som direktør for museet. Hun hadde sin siste arbeidsdag 26. mai. Ingrid Røynesdal ble presentert som ny direktør i juni, og tiltrådte 2. oktober. Administrasjonsdirektør Rune Bjerås var konstituert direktør i interimperioden.

Styrets arbeid

Styret avholdt ni ordinære og fem ekstraordinære møter i 2023.

Hovedårsaken til det høye antallet ekstraordinære møter var rekrutteringsprosessen for ny direktør. Det ble etablert et ansettelsesutvalg, engasjert et rekrutteringsbyrå til å bistå styret i arbeidet, og et samlet styre ble hyppig oppdatert. Søknadsfristen til direktørstillingen ble satt til slutten av april og det kom inn 33 søknader. Styret besluttet å tilby Ingrid Røynesdal stillingen som ny direktør. Hun startet 2. oktober, og var med på de siste tre styremøtene i 2023.

Utenom dette gjennomførte styret et ordinært arbeidsår som inkluderte en styreevaluering på slutten av året. Denne vil danne grunnlaget for styrets videre arbeid.

I det kommende året vil styret blant annet rette søkelyset mot ressursbalansering og bærekraftig drift, ut fra museets gjeldende strategi og de økonomiske forutsetningene som følger av et balansert budsjett.

Styret i Nasjonalmuseet består av syv medlemmer. Tre personer er oppnevnt av Kulturdepartementet: Maria Moræus Hanssen (styrets leder), Ellen Tveit Klingenberg (nestleder) og Jan Grue. Ett styremedlem er oppnevnt av Stiftelsen Kunstindustri-museet: Axel Fredrick Meyer, og ett av Stiftelsen Arkitekturmuseet: Mari Hvattum. De ansattes representanter er Vibeke Waallann Hansen og Ann Kristin Sørli.

Personal og arbeidsmiljø

Ansettelsesforhold

Ved utgangen av 2023 hadde Nasjonalmuseet 350 faste ansatte, 26 midlertidig ansatte (herunder 19 vikarer) og 28 tilkallingsvikarer, til sammen 404 ansatte. Omregnet til årsverk tilsvarer dette 306,33 faste årsverk, og 4,6 midlertidige årsverk (vikariater er holdt utenfor de midlertidige årsverkene).

283 ansatte var i 100 prosent stilling, mens 87 ansatte jobbet deltid. De siste 34 ansatte er tilkallingsvikarer og vikarer tilknyttet Nasjonalmuseet gjennom timeavtaler.

Per desember jobbet 95 ansatte i deltidsstillinger. 52 av dem svarte på en undersøkelse om ufrivillig deltid, og 50 prosent av disse svarte at de ønsket økt

stillingsgrad. Ufrivillig deltid ble også kartlagt i januar. På grunn av museets turnusarbeid er det hensiktsmessig med en viss andel deltidsarbeidende.

Per november var 64,1 prosent av de deltidsansatte kvinner og 35,9 prosent menn, mens for midlertidige ansatte var 81,5 prosent kvinner og 18,5 prosent menn.

Fagorganisering

Nasjonalmuseet har tett samarbeid med de tre arbeidstakerorganisasjonene Forskerforbundet, Negotia og Norsk Tjenestemannslag. Arbeidsgiver har opptil to møter i måneden med de tillitsvalgte. Dette er viktige fora for å sikre arbeidet med likestilling og mot diskriminering i rekrutteringsprosessene når det gjelder lønns- og arbeidsvilkår, forfremmelser, samt utviklings- og tilretteleggingsmuligheter.

Kjønnslikestilling

Kjønnsfordelingen blant Nasjonalmuseets ansatte er 61,5 prosent kvinner og 38,5 prosent menn. Ved årets slutt var det tre kvinner og fire menn i ledergruppen. I seksjonsleder-gruppen er det åtte kvinner og fem menn.

Lønnsgjennomsnittet uten ansatte i lederstillinger var 626 521 kroner, 627 467 kroner for kvinner og 624 845 kroner for menn. Lønnsgjennomsnittet for alle ansatte, medregnet ledere, var 650 394 kroner totalt, 647 581 kroner for kvinner og 655 243 kroner for menn.

Lønnsforskjellene mellom kvinner og menn har blitt mindre. Organisasjonen har et bevisst forhold til temaet, og jobber for utjevning av skjevheter på bakgrunn av kjønn og andre forhold som ikke skal skape lønnsforskjell. Dette skjer i samarbeidet mellom ledelsen og de tillitsvalgte.

Prinsipper, prosedyrer og standarder for likestilling og mot diskriminering

Nasjonalmuseets likestillingsarbeid er forankret i strategier, personalpolitikk, og retningslinjer, blant annet museets etiske retningslinjer. Det er etablerte retningslinjer for å hindre generell trakassering, konflikter, mobbing, og seksuell trakassering, med tilhørende varslingsystem. Arbeidet med å fremme likestilling og hindre diskriminering er ellers inkludert i den øvrige personalpolitikken i Nasjonalmuseet.

Nasjonalmuseet arbeider aktivt, målrettet og planmessig med å fremme likestilling og mangfold, og for å hindre diskriminering. Arbeidet omfatter rekruttering, lønns- og arbeidsvilkår, forfremmelser, utviklingsmuligheter, tilrettelegging, samt muligheter for å kombinere arbeid og familieliv.

I desember 2023 satte Nasjonalmuseet i gang en større risikovurdering knyttet til likestilling og diskriminering. Tillitsvalgte, verneombud, ledere og andre ansatte kunne delta i arbeidet. Som følge av risikovurderingen lages det en handlingsplan med tiltak. Handlingsplanen skal ferdigstilles i løpet av våren 2024, og vil bli gjennomgått i arbeidsmiljøutvalget og med de tillitsvalgte. Tiltakene vil bli gjennomført innen sommeren 2024.

Nasjonalmuseet har hatt et større arbeid med revidering av rekrutteringsrutinen, der søkelyset har vært rettet mot mangfold.

Helse, miljø og sikkerhet (HMS)

Nasjonalmuseet gjennomfører årlig vernerunder for å kartlegge det fysiske og psykososiale arbeidsmiljøet, sannsynlighet for uønskede hendelser og mulige risikoer. På bakgrunn av vernerundene blir det utarbeidet planer og gjennomført tiltak for å redusere risikobildet. I kartleggingen av det fysiske arbeidsmiljøet deltar hovedverneombud, verneombud, bedriftshelsetjenesten og HMS-ansvarlig sammen med ledere i den aktuelle enheten.

I 2023 har Nasjonalmuseet tatt i bruk et nytt avvikssystem for å avdekke og melde feil og mangler i publikums- og arbeidsområdene. Innmeldte avvik er retningsgivende for den årlige HMS-revisjonen.

Nasjonalmuseet har avtale med Avonova om bedriftshelsetjenester.

Sykefravær

Sykefraværet i 2023 var på 6,4 prosent, en økning på 0,9 prosentpoeng fra 2022. Denne økningen kan blant annet knyttes til økt aktivitet som følge av et nytt, åpent museumsbygg. Antall ansatte ved museet har økt, uten at det er ansatt flere ledere. Dette har medført et stort kontrollspenn for enkelte ledere. I tillegg er sykefraværet knyttet til sesongrelatert sykdom. Sykefraværet følges kontinuerlig opp med konkrete handlingsplaner og tiltak.

Det var ni uttak av foreldrepermisjon i løpet av året, med et snitt på 26,4 uker.

Andre undersøkelser og kartlegginger

Nasjonalmuseet gjennomfører medarbeiderundersøkelser hvert annet år. Forrige gang var i 2022.

Nasjonalmuseet startet høsten 2022 en evaluering av organisasjonsmodellen som ble innført i 2018. Formålet med evalueringen var å sikre at Nasjonalmuseet er organisert hensiktsmessig. I 2023 ble noen tiltak gjennomført som et resultat av funnene i organisasjonsevalueringen, og flere tiltak følger i 2024.

Forskning og utvikling

Forskning står sentralt i Nasjonalmuseets samfunnsoppdrag. Museet driver fri forskning, hovedsakelig innenfor fagfeltene kunsthistorie, konservering, kunstformidling og museologi. Utviklingsarbeidet utføres innen en rekke museumsfaglige områder, med digital samlingsforvaltning og nye formidlingspraksiser blant de prioriterte.

Det arbeides kontinuerlig med tilgjengeliggjøring av samlingen, og videreutvikling av museets forskningsbibliotek og dokumentasjonsarkiv.

I samarbeid med Universitetsforlaget utgir Nasjonalmuseet det vitenskapelige, kunsthistoriske tidsskriftet *Kunst og Kultur*, som publiserer ny forskning innen temaer som billedkunst, kunsthåndverk, design og arkitektur. Nasjonalmuseet er ansvarlig for rekruttering av redaktør og er til enhver tid representert i redaksjonsrådet.

Nasjonalmuseet er akkreditert som forskningsorganisasjon av Norges forskningsråd.

Museet har 13 fast ansatte med doktorgrad/ph.d. I 2023 ble to ph.d.-prosjekter innen konservering påbegynt, i samarbeid med henholdsvis Universitetet i Oslo og Universitetet i Amsterdam. Prosjektene er fullfinansiert av museet. I tillegg startet en av museets ansatte en ph.d. innen kunsthistorie ved Universitetet i Oslo.

Nasjonalmuseet inngikk i 2023 et doktorgradsamarbeid med Det humanistiske fakultet ved Universitetet i Oslo, som vil omfatte fire stipendiatstillinger. Målet med avtalen er å bidra til å styrke institusjonenes forskningsmiljøer, og videreutvikle den faglige kontakten mellom miljøene. Stipendene finansieres gjennom museets samarbeidsavtale med Fredriksen Family Art Company. Rekruttering for første stipendiatstilling ble gjennomført i 2023. Videre samarbeider museet om forskningsprosjekter med blant andre Universitetet i Oslo,

Universitetet i Bergen, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, og Getty Foundation (USA). Forskningsresultatene synliggjøres i museets utstillinger, katalogutgivelser og foredrag, samt i eksterne publikasjoner og konferanseinnlegg. I 2023 publiserte museets fagpersoner syv vitenskapelige artikler/bokkapitler (fagfellelevurderte), en vitenskapelig bok og 27 andre fagartikler. I tillegg var museets ansatte redaktører for syv bok-/katalogutgivelser, og holdt til sammen 47 foredrag/konferansepresentasjoner.

I 2023 arrangerte museet to omfattende forskningskonferanser; «Past and Future: Nordic Design History Reassessed» og «Bridging the gap. Synergies between art history and conservation» – som ga stor eksponering og oppmerksomhet internasjonalt. Førstnevnte ble arrangert i samarbeid med Nordisk Designforum, som representerer Syddansk Universitet, Design Museum (Finland), Konstfack (Sverige) og Hönnunarsafn/Museum of Design and Applied Art (Island). Sistnevnte ble arrangert i samarbeid med Universitetet i Oslo, Universitetet i Amsterdam, Universitetet i Cambridge og Cultural Heritage Agency of the Netherlands, og vil resultere i en vitenskapelig publikasjon utgitt av forlaget Archetype Publications.

Det ble i 2023 etablert et felles redelighetsutvalg for Nasjonalmuseet, Stiftelsen Norsk Folkemuseum, Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter (HL-senteret) og Teknisk Museum. Utvalgets oppgave er å bistå institusjonene ved mistanke om at det har forekommet brudd på anerkjente forskningsetiske normer.

Bærekraft

Nasjonalmuseet er Miljøfyrtårn-sertifisert, og rapporterte våren 2023 på kriteriene for CO2-reduksjon innenfor avfallshåndtering, energibruk, og transport for 2022. Målingene viser at museets arbeid med CO2-reduksjon gir resultater, og for avfall hadde museet en kildesorteringsgrad på over 75 prosent. Vi har involvert publikum i våre tiltak, og har derfor fem-fraksjoners kildesortering tilgjengelig i alle våre publikumsarealer.

Arrangementene våre gjennomføres med samme Miljøfyrtårn-krav som den øvrige virksomheten. I museets mattilbud gjøres det tiltak for å redusere matavfall, og museumsbutikkene legger vekt på rettferdig handel i egenproduksjon og øvrig sortiment. Museet skal sikre at bærekraft og miljø er en naturlig del av vår virksomhet. I 2023 hadde museet derfor en rekke konkrete tiltak for å fremme gjenbruk og bærekraft innenfor kjernevirksomheten. I forbindelse med utstillingen «Laure Prouvost

Above Front Tears Ovi Float» ble det utført målinger for å vurdere grad av sirkularitet i materiell brukt i utstillingsdesignet. Resultatene viste at bruk av modulbaserte, gjenbrukbare elementer i konstruksjon, bevisste materialvalg, og godt koordinert nedmontering ga høy grad av gjenbruk og resirkulering av utstillingsmateriell.

Bærekraftige utstillinger er høyt prioritert i Nasjonalmuseet, og fra høsten 2023 inngikk vi et samarbeid med Green Producers Club om å utvikle et måleverktøy for karbonutslipp for utstillingsproduksjon.

Innenfor konservering undersøkes temperaturparametere i utstillingsarealer med tanke på muligheten for en mer bærekraftig drift.

Nasjonalmuseet har deltatt på en rekke møter i nettverket «Næring for klima», som i regi av Oslo kommune skal bidra til at Oslo når sine klimamål.

Stiftelsen er ikke involvert i virksomhet som medfører forurensning av det ytre miljø.

Aktsomhetsvurderinger

Nasjonalmuseet følger lov om virksomheters åpenhet og arbeid med grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold (åpenhetsloven).

Vi arbeider aktivt, målrettet og planmessig med å fremme likestilling og mangfold, og for å hindre diskriminering. Vi forventer det samme av våre leverandører og forretningspartnere som vi krever av oss selv: at alle ansatte og andre som berøres av virksomheten behandles med respekt og verdighet. Vi forventer at leverandører og forretningspartnere opptre med seriøsitet og aktsomhet for å unngå skader og negative konsekvenser for mennesker.

I aktsomhetsprosessen har vi kartlagt og vurdert risiko for både egen virksomhet og leverandørkjeden. Vi har gjennomgått leverandører av en vesentlig størrelse, og vurdert risikoen for brudd. Vi har ikke funnet indikasjoner på brudd på grunnleggende menneskerettigheter i dette arbeidet.

Nasjonalmuseet arbeider aktivt med å stille krav om sosialt ansvar, herunder respekt for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsvilkår, i kontrakter med leverandører der dette er relevant. Dette gjør vi for eksempel gjennom å følge kravene i forskrift om lønns- og arbeidsvilkår eller ved å stille krav til merkegodkjenning.

Vi har en stor leverandørmasse, og arbeider med å redusere antall leverandører. Vi kjenner våre store leverandører godt gjennom etablerte partnerskap over en lang periode.

En oppdatert redegjørelse for 2023 blir å finne på Nasjonalmuseets hjemmeside innen juni 2024.

Usikkerhetsfaktorer og risiko

De mest sentrale risikoene og største regnskapsmessige usikkerhetsfaktorene museet står overfor, er lavere inntekter som følge av reduserte offentlige tilskudd og fall i egeninntjeningen grunnet lavere besøkstall. Dette kan skje som følge av en ny pandemi, sikkerhetssituasjonen i verden rundt oss, utstillinger som ikke slår an hos publikum eller generelt dårligere økonomi i samfunnet.

Innen egeninntjening rettes hovedinnsatsen mot sponsorer og samarbeidspartnere, billettinntekter og medlemskap som følge av ambisiøse utstillinger, utleie og egenproduserte varer.

Økonomiske forhold

Samlet egenkapital pr. 31.12.2023 utgjør 179,3 mill. kroner, en økning på 1,9 mill. kroner fra 31.12.2022. Nedenfor vises en oversikt over utviklingen og resultatet av foretakets virksomhet og dets stilling:

- Bunden avsetning til innkjøp av kunst pr. 31.12.2023 utgjør 8,6 mill. kroner.
- Annen egenkapital pr. 31.12.2023 utgjør 170,7 mill. kroner.

- Driftsinntekter i 2023 utgjorde 1 020,1 mill. kroner mot 733,6 mill. kroner i 2022.
- Egeninntekter i 2023 utgjorde 111,3 mill. kroner mot 73,3 mill. kroner i 2022.
- Gaver og donasjoner i 2023 utgjorde 26,7 mill. kroner mot 29,9 mill. kroner i 2022.
- Driftskostnader i 2023 utgjorde 1 022,3 mill. kroner mot 1 048,0 mill. kroner i 2022, og driftsunderskuddet utgjorde 1,9 mill. kroner i 2023 mot 314,4 mill. kroner i 2022.
- Overskudd etter finansposter utgjorde 1,9 mill. kroner i 2023 mot et underskudd på 312,1 mill. kroner i 2022.
- Likviditeten i 2023 har vært tilfredsstillende. Bankinnskudd og kontanter er pr. utgangen av 2023 på 243,6 mill. kroner.
- Det er i 2023 aktivert investeringer for til sammen 0,5 mill. kroner. 2,1 mill. kroner ligger under anlegg under utførelse.

Fortsatt drift er lagt til grunn ved avleggelse av regnskapet, og det bekreftes at grunnlaget for fortsatt drift er til stede.

Disponering av årets resultat

Styret foreslår at årets overskudd på 1 921 433 kroner overføres til annen egenkapital.

Andre forhold

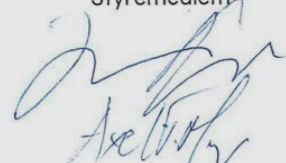
Det er ikke tegnet forsikring for styrets medlemmer eller daglig leder for deres mulige ansvar overfor foretaket og tredjepersoner.

Oslo, 15. februar 2024

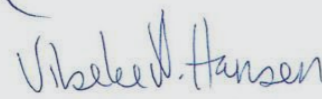

Maria Moræus Hanssen
Styreleder

Jan Grue

Styremedlem

Axel Frederick Meyer

Styremedlem

Vibeke Waallann Hansen

Styremedlem

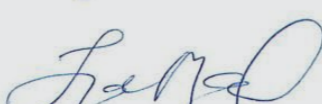

Ann Kristin Sørli

Styremedlem

Ellen Tveit Klingenberg
Nestleder

Mari Hvattum

Styremedlem

Ingrid Røynesdal

Direktør

Nasjonalmuseet i

2023

Utstillinger

Montering av Vasilij Kandinskis *Lineært og bøyet* (1935) i samlingspresentasjonen.
Foto: Nasjonalmuseet / Børre Høstland

Faste utstillinger

Samlingspresentasjonen

Samlingspresentasjonen er Nasjonalmuseets faste utstilling av verk fra samlingen. Utstillingen består av om lag 6 500 verk, og fyller 90 rom. Utstillingen er dynamisk, noe som betyr at enkeltverk skiftes ut. Dette kan skyldes nyervervelser, innlån, utlån, eller hensyn til bevaring.

Det ble gjort 110 utskiftninger i samlingspresentasjonen i 2023. Rom 51, som tidligere var viet Harriet Backer, endret tema på grunn av utstillingen «Harriet Backer. Hvert atom er farge». I oktober ble Vasilij Kandinskis *Lineært og bøyet*, som regnes som et av hans hovedverk, montert i rom 68. Verket ble kjøpt av DNB Sparebankstiftelsen i 2016 og er nå langtidsdeponert i Nasjonalmuseet.

Søylerommet

Søylerommet er viet verk fra The Fredriksen Family Collection, en samling i kontinuerlig utvikling med hovedvekt på kunstverk fra etterkrigstiden fram til i dag. Søylerommet kompletterer museets egen samlingspresentasjon, og skiller seg ut med sin særegne utstillingsarkitektur.

Utstillingen vil endre seg, og 4. november ny-åpnet rommet for første gang. Den nye utstillingen legger vekt på opplevelsen av å se på kunst, samt fargebruk og materialrikdom, og inneholder verk av blant andre Bruce Naumans, Olafur Eliassons, Ruth Asawa, og Roni Horn.

Olafur Eliasson, *Reality Mosaic* (2018) i Søylerommet. Courtesy of The Fredriksen Family Collection. © Olafur Eliasson / BONO. Foto: Nasjonalmuseet / Annar Björgli

Skiftende utstillinger

I årets første måneder vist utstillinger som åpnet i 2022: «Dristige drømmer», «Piranesi og det moderne», «Oslo arkitekturtriennale 2022: Inn i fellesskapet», «Laure Prouvost. Above Front Tears Oui Float», og «Grayson Perry. Innafor og utafor».

I løpet av året åpnet følgende utstillinger:

«Carroll Dunham. Hvor er jeg? Grafikk 1985–2022»

3. februar–21. mai

2022 mottok Nasjonalmuseet en enestående gave fra den amerikanske kunstneren Carroll Dunham. Gaven bestod av 25 grafiske serier på til sammen 161 grafiske blad. Utstillingen, som var den første museumsutstillingen av Dunham i Norden, viste et utvalg fra denne gaven. Utstillingen viste spennet i kunstnerens grafiske produksjon fra midten av 1980-tallet frem til hans nyeste serie, som kom rett fra trykkeriet i USA høsten 2022. I utstillingen ble publikum introdusert for Dunhams mest kjente motiver av badere og brytere, den pågående dialogen med kunsthistorien og populærkulturen, kunstnerens arbeid med ulike grafiske teknikker, og samarbeid med kjente verksteder som ULAE og Two Palms.

Utstillingsdesignet var tilpasset ønsket om å vise det grafiske mappe-konseptet fra omslag, forside og serie av trykk. Kunstnerens tekster ble brukt aktivt i utstillingen for å gi en stemme til kunsten. Utstillingen ble fulgt av et bredt formidlingsprogram bestående av omvisninger, foredragsserie, verksted og pop-up-utstillinger. En bok som omfattet hele gaven ble utgitt i forbindelse med utstillingen, med tekster om Dunham og et intervju med ham. Utstillingen fikk bred dekning i pressen og mange kritikker, og gaven innebar en solid styrking av Nasjonalmuseets samling

«Thorvald Hellesten. Kubistisk pioner»

31. mars–20. august

Maleren Thorvald Hellestens debututstilling i Kristiania i 1919 ble slaktet av kritikerne, men omtrent samtidig fikk Hellesten et gjennombrudd i sin nye hjemby, Paris.

104 år etter åpnet Nasjonalmuseet dørene for den første retrospektive utstillingen viet Norges første konsekvente kubist. Fargesterke malerier fylte veggene, mens tegning, collage, drakter og interiørdesign viste hvor allsidig og tverrfaglig Hellestens kunstnerskap var.

I tillegg kom et rikt formidlingsprogram med stumfilm på Cinemateket, omvisninger av Hellestens veggmalier, og kubistinspirert dans med kostymer designet av studenter ved Kunsthøgskolen i Oslo.

Utstillingen ble til i samarbeid med Eckbos Legat, som forvalter flere av Hellestens verk.

Dronning Sonja åpnet utstillingen med Caroll Dunham i 2. februar.
Foto: Nasjonalmuseet / Ina Wesenberg

Fra «Thorvald Hellesten. Kubistisk pioner».
Foto: Nasjonalmuseet / Frode Larsen

Fra «Louise Bourgeois. Imaginære samtaler».
Foto: Nasjonalmuseet / Annar Bjørgli

«Louise Bourgeois. Imaginære samtaler»

6. mai–6. august

Louise Bourgeois regnes som en av 1900- og 2000-tallets største kunstnere. Utstillingen viste verk fra hennes lange karriere fra 1940-tallet og helt opp til 2000-tallet, og plasserer henne sammen med et bredt spekter av andre kunstnere, både fra fortiden og nåtiden.

Utstillingen viste verk fra hele kunstnerskapet til Bourgeois, fra malerier og trykk fra 1940-tallet, til de mer kjente «cellene» hun laget i sine siste tiår.

I «Imaginære samtaler» fikk publikum også oppleve kunstverk av blant andre Edvard Munch, Marie Laurencin, Pablo Picasso, Alberto Giacometti, Arshile Gorky, Louise Nevelson, Senga Nengudi, Alina Szapocznikow, Seni Awa Camara, Nan Goldin, Robert Gober og Rosemarie Trockel. Mange av verkene ble vist i Norge for aller første gang. Dette var den første omfattende presentasjonen av Bourgeois i Norge på over 20 år.

Fra «Oltre Terra. Historier om ull».
Foto: Nasjonalmuseet / Ina Wesenberg

«Oltre Terra. Historier om ull»

26. mai–1. oktober

Det italienske designstudioet Formafantasma har gjennom en rekke utstillinger, forskningsprosjekter og undervisningsaktiviteter tatt til orde for at vi trenger en ny retning og visjon for designfeltet i stort. «Oltre Terra» undersøkte ullproduksjonens historie, økologi og globale dynamikk, for å vise at ull ikke bare er et råstoff, men en del av en mer vidtfavnende økologi. Utstillingen tok form som et visuelt essay der publikum ble invitert til å reflektere over vårt gjensidige forhold til miljøet.

Fra «Livet i tegning. Verk fra Bruegels og Rubens' tid».
Foto: Ina Wesenberg / Nasjonalmuseet

«Livet i tegning. Verk fra Bruegels og Rubens' tid»

9. juni–10. september

I denne utstillingen fikk publikum en enestående mulighet til å komme tett på verk som sjelden er utstilt. Utstillingen var basert på et sjenerøst innlån fra den rikholdige samlingen ved Belgias kongelige museer i Brussel. I tillegg ble et lite utvalg av Nasjonalmuseets egne tegninger fra denne perioden innlemmet i utstillingen.

Foruten Pieter Bruegel den eldre og Peter Paul Rubens var en rekke av deres kunstnerkollegaer fra 1500- og 1600-tallet representert, en periode da mangfoldet blomstret i flamsk og nederlandsk tegnekunst.

«Harriet Backer. Hvert atom er farge»

30. september 2023–14. januar 2024

Utstillingen var en bred presentasjon av en av norsk kunsthistories mest betydningsfulle kunstnere. Den viste 76 malerier som presenterer Backers liv, kunstneriske utvikling og posisjon i samfunnet gjennom en tid hvor kvinners rettigheter endret seg radikalt.

Prosjektet er utviklet i samarbeid med Kode - kunstmuseene i Bergen. Et mål fra starten var å gjøre Backer mer kjent også utenfor Norge, og utstillingen vises i Nationalmuseum i Stockholm og i Musée d'Orsay i Paris i 2024. Turneen avsluttes i Bergen våren 2025.

Fra «Harriet Backer. Hvert atom er farge».
Foto: Nasjonalmuseet / Børre Høstland

«Mitt liv! Mitt valg?»

12. oktober 2023–31. mars 2024

Utstillingen viste et utvalg av Erik Werenskiolds tegninger til Jonas Lies roman *Familien på Gilje* sammen med nye verk av to norske samtidskunstnerne: Hanne Lydia Opøien Figenschou og Gelawesh Waledkhani. Utstillingen var en del av Tegntriennalen «All that lies between», som handlet om forholdet mellom bilde og tekst. I samarbeid med triennialens kuratorer ble samtidskunstnerne valgt og invitert til å lage nye verk inspirert av Werenskiolds tegninger, romanen og sitt eget liv.

Utstillingens tema var de unges frihet eller manglende frihet til å velge sin egen framtid. Både Lie og Werenskiold ønsket å sette søkelys på kvinners stilling i samfunnet på 1800-tallet. Waledkhani og Opøien Figenschou trakk gjennom sine verk, og basert på sine livserfaringer, paralleller til dagens samfunn. De bruker begge tegning som ytring og viser, som Werenskiold og Lie, hvordan kunsten kan være politisk og samfunnsaktuell.

Fra «Mitt liv! Mitt valg?».
Foto: Nasjonalmuseet / Ina Wesenberg

Fra «Norske Kunsthåndverkeres Årsutstilling 2023».
Foto: Nasjonalmuseet / Ina Wesenberg

Fra «Hånd og maskin. Arkitektoniske tegninger».
Foto: Nasjonalmuseet / Ina Wesenberg

«Norske Kunsthåndverkeres Årsutstilling 2023»

20. oktober–30. desember

Norske Kunsthåndverkeres Årsutstilling er den største årlige mønstringen av samtidskunsthåndverk fra Norge. Alle som jobber med materialbasert kunst i Norge kan søke om å bli med, og til denne utgaven søkte 762 kunstnere med over 2 000 verk, en rekordhøyt tall. Den endelige presentasjonen besto av 63 verk fra 56 kunstnere.

I utstillingen vist arbeider i keramikk, tekstil, glass, tre, og metall, alt fra små objekter til skulpturer, veggarbeider og større installasjoner. Bidragene var nyskapende både i idé og tema, i tilnærmingen til materialene og i verkets form og framtoning, eller de viste trender og tendenser til inspirasjon.

«Hånd og maskin. Arkitektoniske tegninger»

17. november 2023–31. mars 2024

«Hånd og maskin» var en utstilling om arkitektenes viktigste verktøy: tegninger. En eksplisitt teknologisk utvikling og flere globale kriser har satt sitt preg på samfunnet de siste tiårene. Hvordan påvirker slike omveltninger arkitektene og måten de jobber på?

Utstillingen ble vist i Lyshallen og de om lag 70 utstilte objektene inkluderte tegninger på papir, på skjerm, og i form av fysiske objekter. Alt var montert på frittstående montere og ulike møbler og objekter gjenbrukt fra Nasjonalmuseet – Arkitektur. Et stort fotogulv som dekket hele utstillingsarealet, viste et fotoessay av fotografen Max Creasy.

Utstillinger på turné

«Skakke folkedrakter»

18. juni–17. september: Valdres Folkemuseum

6. oktober–2. november: Guovdageainnu gilišillju – Kautokeino bygdetun

20. november 2023–17. mars 2024: Sunnfjord Museum

Fra «Skakke Folkedrakter» på Valdres Folkemuseum.
Foto: Nasjonalmuseet / Andreas Harvik

«Skakke folkedrakter» er en ny vandretstilling som presenterer arbeider av seks kunstnere som på ulike måter tematiserer identitet opp mot tradisjon og fornyelse. Utstillingen tar utgangspunkt i håndverkstradisjoner, og folkedrakten som identitetsmarkør og tradisjonsbærer.

«Skakke folkedrakter» ble utviklet under Skeivt kulturår i 2022, med en inkluderende og involverende metode der aktører på tvers av institusjoner og fagmiljøer over hele landet har vært involvert. Utstillingen viser arbeider av Márjá Karlsen, Harald Beharie, Rafiki, Lin Wang, Håvard Kranstad og Christian Blandhoel.

Skoleutstillinger

Nasjonalmuseet sender mini-utstillinger og formidlingsopplegg til skoler over hele landet gjennom Den kulturelle skolesekken. I 2023 fikk nær 3 000 elever være med på disse:

- «Lysmesterne» er et verksted med temaet lys.
- «Filosofi med elever. Troll og annerledeshet» utforsker fenomenet «troll» med utgangspunkt i Tori Wrånes' kunst.
- «Filosofi med elever. Ytringsfrihet» tar for seg ytringsfrihet med utgangspunkt i den sørafrikanske kunstneren William Kentridge.
- «Avtrykk» er et mobilt grafikkverksted inspirert av kunstnerduoen Cathrine Dahl og Ørjan Aas.
- I «Se med hendene» får elevene få både se, lytte og modellere i leire når de gjør seg kjent med keramiske arbeider laget av ni forskjellige kunstnere.

Fra «Lysmesterne».
Foto: Nasjonalmuseet / Annar Bjørgli

Ny programmeringsprosess

I 2023 startet museet et arbeid med å styrke og utvikle prosessen for utstillingsprogrammering. Målet er å sørge for mer forutsigbarhet og bedre samarbeid mellom alle ledd i organisasjonen, for å lage best mulig utstillinger for publikum. Yngvill Sjøösten ble ansatt som programmeringsansvarlig, det ble opprettet et porteføljestyre bestående av ledergruppen og en programkomite bestående av kunstfaglig ansatte. Arbeid med utstillingsstrategi og utstillingspolicy ble satt i gang, og skal fullføres i 2024.

Formidling og arrangementer

Museet jobber kontinuerlig med å formidle samlingen og utstillingene til flest mulig, og med å utvikle nye metoder for dette. Her er noen av tilbudene og aktivitetene våre i 2023:

Fysisk formidling

Demokrati og medborgerskap for skoleelever

Skoleoppleggene «Design, identitet og demokrati» og «Kunst, frihet og demokrati» er utarbeidet med utgangspunkt i skolens tverrfaglige tema, med filosofisk samtale som metode. Elevene kommer tett på utvalgte verk fra museets samling, og inviteres til å reflektere over begreper som ytringsfrihet og identitet. De får også verktøy til å jobbe videre med tematikken på skolen. Inngangen til temaene har lav terskel, og legger vekt på åpenhet og respekt. De to tilbudene er mye brukt og høster god respons.

Unge stemmer i Nasjonalmuseet

«Renessansen - kunst og litteratur i skjønn harmoni» var et samarbeidsprosjekt mellom Vika videregående skole og Nasjonalmuseet. Hele andre trinn ved skolen satte av to måneder til et tverrfaglig fordypningsarbeid rundt humanismen, litteratur og visuell kunst, med utgangspunkt i arbeider i Nasjonalmuseets samlingspresentasjon. Gjennom et oppdrag fra museet om å produsere en video til egen målgruppe (17-18 åringer) ble elevene godt kjent med museets bibliotek, samlingen, sosiale medier-arbeid, og kuratorer. Elevene fikk vist sine egne videofilmer under en «grand gala» i museets auditorium, der prisen for beste video ble overrakt og deretter publisert på Nasjonalmuseets YouTube-kanal.

Senfredag

Senfredag er et tilbud rettet mot målgruppen 18–25 år. Museet inviterer til kveldsåpent med dj, konsert, kunst, verksted og kunstformidling. Studenter med praksisplass i museets formidlingsavdeling utvikler kunstformidling knyttet til utvalgte utstillinger og/eller verk i samlingen, og legger til rette for et morsomt og involverende møte med kunsten. Senfredag har på kort tid opparbeidet seg til å bli et populært tilbud.

Fra Senfredag.
Foto: Nasjonalmuseet / Frode Larsen

Fra «Streken» merd Francisco Braga.
Foto: Nasjonalmuseet / Børre Høstland

Fra familieverksted med personlighetsskulpturer.
Foto: Nasjonalmuseet / Ina Wesenberg

Verksteder

I verkstedene tilbyr vi mulighet for publikum til å utforske mange ulike kunstneriske teknikker og metoder: grafikk, tegning, tekstil, lyd, språk og performance. Vi holder verksteder som er åpne for alle og andre som er spesialtilpasset ulike grupper, både knyttet til skiftende utstillinger og til samlingen. Noen verksteder ledes av museets ansatte, mens andre ledes av eksterne.

«Streken» er en serie verksteder som arrangeres i samarbeid med forskjellige kunstnere som arbeider med tegning. I Francisco Braga sine tegneverksteder som gjennomføres i gipssalen i samlingspresentasjonen, kan deltakerne tegne etter greske og romerske skulpturer fra en periode på 4 500 år. Verkstedet har hatt bred appell både hos unge og eldre.

I forbindelse med utstillingen «Louise Bourgeois. Imaginære samtaler» laget vi et byggesett med utgangspunkt i Bourgeois rundt 80 abstrakte totemaktige skulpturer, som ble brukt i familieverksteder. I verkstedet satte barn og voksne ord og form på mennesker som sto dem nær. Byggesettet «personlighetsskulpturene» vil brukes videre gjennom Den kulturelle skolesekken.

«Urskogen Silva» er et interaktivt formidlingsverksted for barn og barnefamilier. Totalt besøkte 6 480 mennesker «Urskogen Silva» i 2023. Av disse var det 287 grupper med barn fra skoler og barnehager. Over 4 000 av de besøkende var familier med barn som fant veien gjennom det åpne tilbudet. I 2023 vant «Urskogen Silva» gull i kategorien «installasjoner og spill» under Visueltprisen, og gull for «beste digitale opplevelse» under Gulltaggen.

Konferanser og seminarer

Nasjonalmuseet arrangerte i løpet av året en rekke konferanser og seminarer for kunst-, arkitektur-, og designsektoren.

Konferansen «Making Sense» utforsket mulighetene og behovet for kunstbasert læring i kunstinstitusjoner. «Fortid og framtid: Nordisk designhistorie under lupen» presenterte ny norsk og internasjonal forskning innenfor nordisk designhistorie. «Bridging the gap – Synergies between art history and conservation» brakte konservatorer og kunsthistorikere fra hele Europa til Nasjonalmuseet for å høre om ny forskning på konserveringsfeltet. På Nasjonalmuseets årlige formidlingsseminar var temaet omvisningen.

I forbindelse med utstillingen «Mitt liv! Mitt valg?» ble det holdt et forskningsseminar rettet mot museets samling av flamske og nederlandske mester-tegninger, hvor noen av de fremste ekspertene på området deltok. Mote-forskingssymposiet «Designing Beyond Humans» ble arrangert i forbindelse med utstillingen «Oltre Terra».

Fra «Bridging the gap – Synergies between art history and conservation».
Foto: Nasjonalmuseet / Ina Wesenberg

Digital formidling

Nasjonalmuseets digitale formidling foregår både i museet og på heldigitale plattformer. Digital formidling og kommunikasjon bidrar til å tilgjengeliggjøre samlingen, museets øvrige tilbud og dialogen med publikum. Gjennom våre digitale plattformer tilbyr vi også en opplevelse av museet til dem som ikke har mulighet til å besøke museet fysisk.

Befolkningsundersøkelser i 2022 og 2023 viser at digitale tilbud rangerer høyt på interesse blant museets tilbud. Dette gjelder spesielt i yngste aldersgruppe, 15-29 år, der omtrent hver tredje person ser digitale tilbud som fristende å benytte seg av.

Nasjonalmuseets app

Nasjonalmuseets app er et gratistilbud til publikum og tilbyr audioguide, kart og informasjon om museets tilbud. Audioguiden inneholder ruter gjennom samlingen med lydfortellinger på flere språk, inkludert innhold tilpasset barn, og syns- og hørselshemmede. Audioguide på norsk og engelsk er også tilgjengelig i flere av de skiftende utstillingene. Et eksempel fra 2023 er utstillingen «Harriet Backer. Hvert atom er farge» hvor det ble laget 16 lydspor, som ble lyttet til 35 000 ganger. Totalt ble 47 nye lydfortellinger publisert i 2023 og ved utgangen av året hadde 120 000 publikummere lastet ned appen. Appen er utviklet med støtte fra Sparebankstiftelsen DNB.

Samlingen på nett

Samlingen på nett er et av museets satsningsområder for å tilgjengeliggjøre samlingen for flest mulig. Ved utgangen av 2023 var 51 293 verk og objekter publisert på nettstedet. I 2023 hadde samlingen på nett 864 360 sidevisninger på norsk og 353 626 på engelsk.

Nettside og sosiale medier

På nasjonalmuseet.no og i sosiale medier formidles innhold knyttet til verk og kunstnere i samlingen, og til utstillinger og arrangementer. Et eksempel er minidokumentarserien om kunstnerne i den turnerende utstillingen «Skakke folkedrakter». Videoene kan oppleves i utstillingen og på nasjonalmuseet.no, samt i kortform i sosiale medier. Publikum viser også stort engasjement for innhold om konservering: En video om utpakkingen av dronning Mauds ballkjole fra 1897 hadde mer enn 120 000 avspillinger.

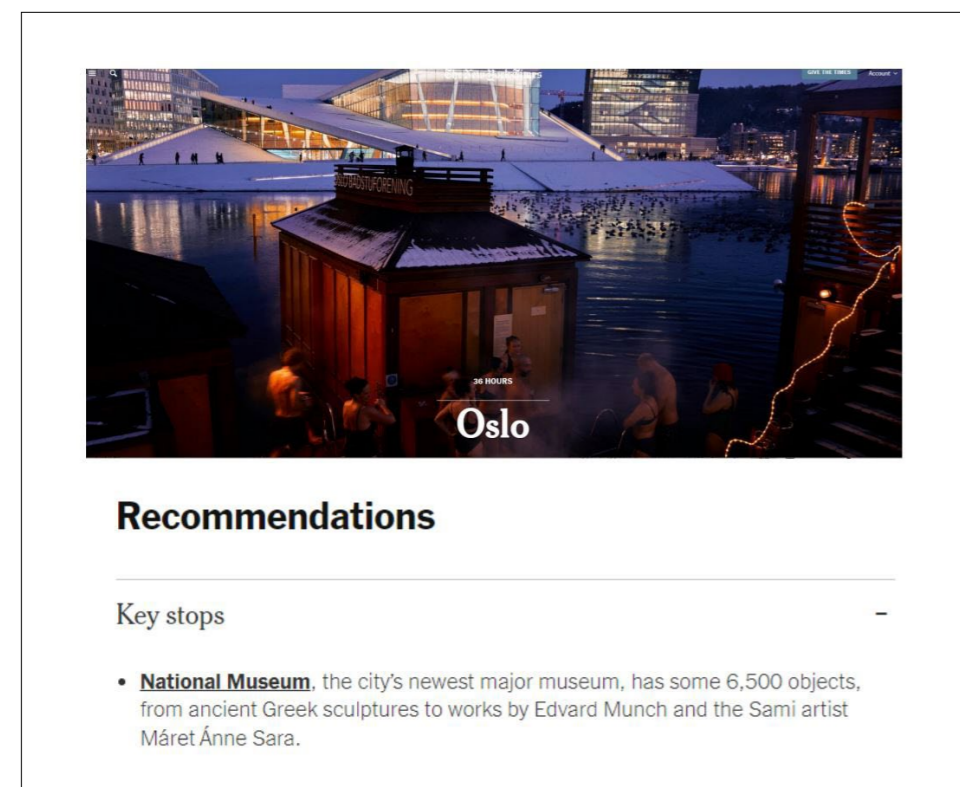
Nasjonalmuseet.no hadde i 2023 en økning i trafikken på 9,3 prosent, fra 1 869 000 økter i 2022 til 2 042 645 økter i 2023. På Instagram og Facebook hadde museet totalt 160 700 følgere ved utgangen av 2023, en økning på 15 prosent fra året før. Antall visninger på YouTube i 2023 sank med 35 prosent, og telte totalt 375 630.

Presse

Nasjonalmuseet hadde 3 318 omtaler i norske medier i løpet av året, i tillegg til betydelig internasjonal mediedekning. Utstillingene med Louise Bourgeois og Harriet Backer fikk mest oppmerksomhet av utstillingene.

Faksimile fra NRK.nos anmeldelse av «Harriet Backer. Hvert atom er farge»

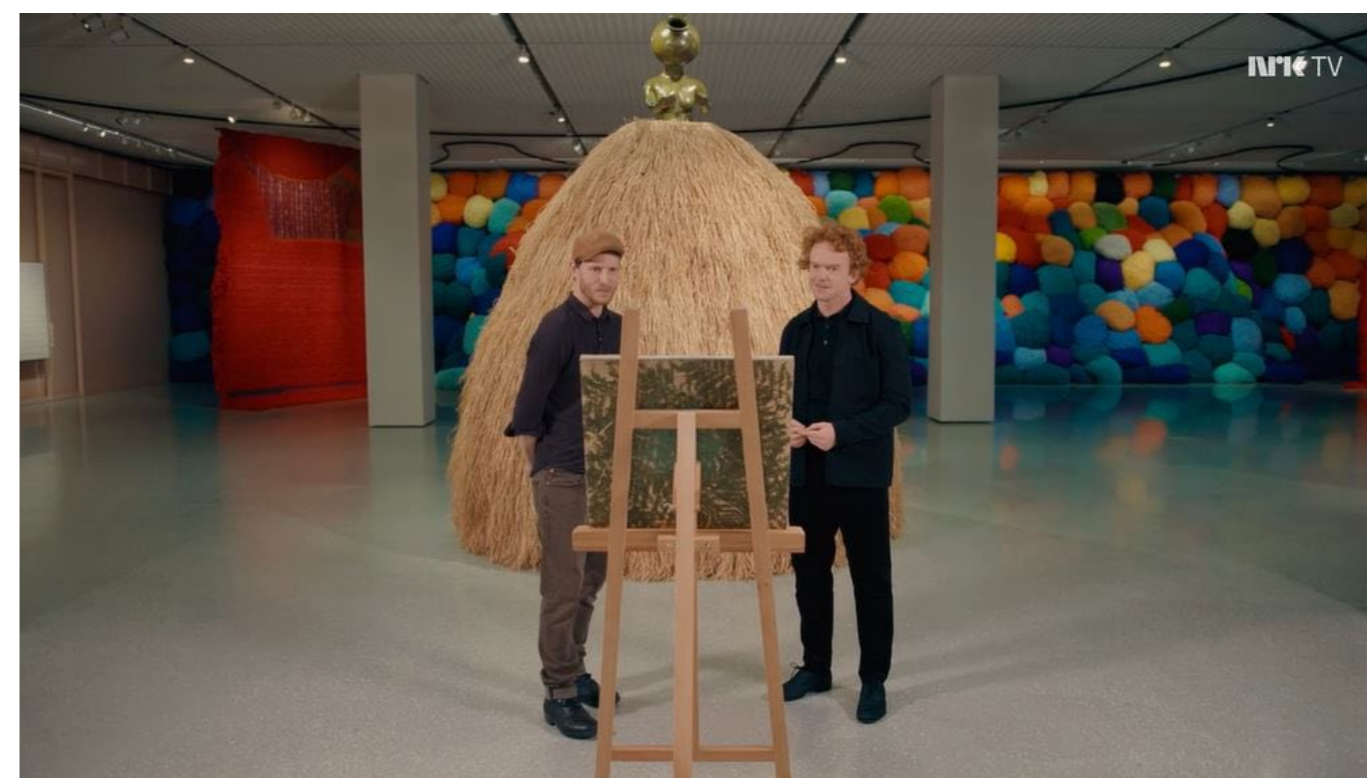

Faksimile fra The New York Times.

Både enkeltutstillinger og museet som destinasjon fikk betydelig oppmerksomhet i internasjonale medier. Bourgeois-utstillingen, som kun ble vist i Nasjonalmuseet, ble omtalt i svensk, tysk og gresk presse. Det nye Nasjonalmuseet var hovedanbefalingen i New York Times' reiseguide til Oslo, og ble kåret til et av de seks beste nye museene i verden av det toneangivende, internasjonale magasinet Conde Nast Traveller.

De første månedene av året pågikk en debatt i mediene om Nasjonalmuseets samlingspresentasjon, norsk kunsts kanon, og særlig Christian Kroghs *Leiv Eiriksson oppdager Amerikas utelatelse* fra samlingspresentasjonen. Debatten skapte stort engasjement både i tradisjonelle og sosiale medier, lang utover kunstfeltet. Nasjonalmuseets rolle, samfunnsoppdrag og kunstneriske vurderinger ble bredt diskutert, og flere av Nasjonalmuseets medarbeidere deltok.

NRKs tv-serie «Portrettmesterskapet» ble filmet delvis i Nasjonalmuseet, og museet ble mye vist og omtalt i programmet.

En scene fra Søylerommet i «Portrettmesterskapet» på NRK.

Innkjøp og gaver

I henhold til avtalen mellom Stiftelsen Nasjonalmuseet for kunst, Kulturdepartementet og stiftelsene Kunstindustrimuseet og Arkitekturmuseet, har museet drifts- og forvaltningsansvar for samlingene. Innsamlingsarbeid og ervervelser til samlingene er en viktig del av dette forvaltningsansvaret.

Utvikling av samlingen skjer innenfor kunst, arkitektur og design, med særlig vekt på det norske, men også med internasjonale referanser. Samlingen skal representere både fortiden og samtiden. En grunnleggende del av arbeidet er å undersøke samlingen og kartlegge skjevheter og underrepresentasjon. De seneste årene har det blant annet vært arbeidet målrettet med å øke andelen kunst av både kvinnelige og samiske kunstnere i samlingen.

I 2023 ble det kjøpt inn verk for 9 943 965 kroner, mot 22 207 757 kroner i 2022.

Museet er tildelt 6 000 000 kroner fra Sparebankstiftelsen DNB til innkjøp av norsk samtidskunst, fordelt over tre år, hvorav 2 000 000 kroner ble brukt i 2023.

Avgift betalt til Bildende Kunstneres Hjelpfond i 2023 var 184 851,34 kroner. Samlingsomfanget har steget med 734 verk, men antall nyervervelser er 733 verk.

Avviket på ett verk skyldes et verk som har kommet inn tidligere, men ble registrert i 2023. Det ble kjøpt inn 733 verk i 2023, 480 verk ble gitt museet i gave, og syv verk ble overført innen egen institusjon. Av 733 registrerte nyervervelser er 665 av norske kunstnere.

Blant gavene som ble innlemmet i samlingen er 99 verk (håndkolorerte raderinger og skisser) av avistegneren og skribenten Fredrik Stabel. Gaven ble gitt til museet av hans døtre. Museet mottok også en stor donasjon på 74 verk av Anna-Eva Bergman.

Både kjøp og gaver til museet vurderes og vedtas av museets innkjøpskomité.

Innkjøpskomitéen besto i 2023 av:

Faste medlemmer

- Direktør: Karin Hindsbo (t.o.m. 1.6.2023) / Ingrid Røynesdal (f.o.m. 1.10.2023)
- Direktør Samling: Stina Högkvist

Rullerende medlemmer

- Eldre og moderne kunst: Møyfrid Tveit / vara: Cynthia Osiecki
- Moderne og samtidskunst: Ingvild Krogvig og Andrea Kroksnes (f.o.m. 1.2.2023) / vara: Øystein Ustvedt og Randi Godø (f.o.m. 1.2.2023)
- Moderne og samtidskunst: Geir Haraldseth / vara: Eva Klerck Gange
- Design: Hanne Eide / vara: Denise Hagströmer
- Kunsthåndverk: Inger Helene Stemshaug / vara: Knut Astrup Bull
- Arkitektur: Birgitte Sauge / vara: Victoria Bugge Øye
- Formidling: Ole Høeg Gaudernack og Gudrun Eidsvik (f.o.m. 5.6.2023) / vara: Line Engen og Ellen Lerberg (f.o.m. 5.6.2023)

Konservering: Siv Gran

Registrarer: Ann-Kristin Bjørnvold og Vibeke E. Marstrand Sorø

Et utvalg innkjøp og gaver fra 2023

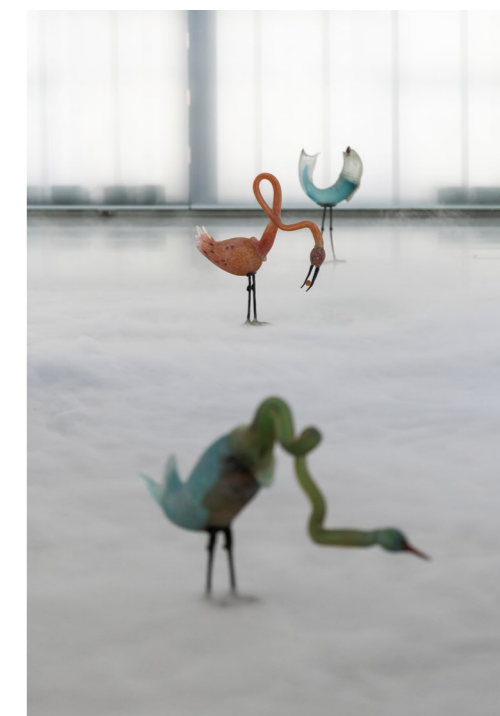
Gerd M. Tinglum, *Forsoning III: Om mor*, 2004-2005.

© Tinglum, Gerd M./BONO.
Foto: Nasjonalmuseet / Andreas Harvik

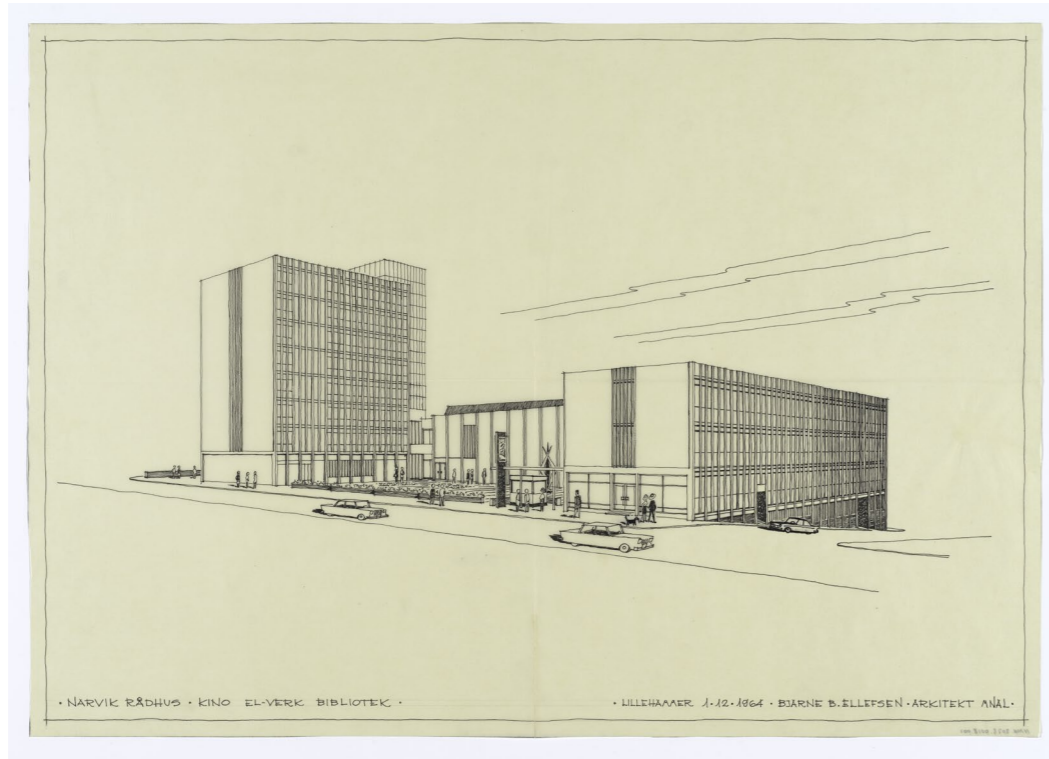
Art Smith, *Modern Cuff*, 1951.

© Smith, Art/BONO.
Foto: Nasjonalmuseet / Frode Larsen

Laure Prouvost, *Glass Birds*, 1989/2022.

© Prouvost, Laure/BONO.
Foto: Nasjonalmuseet / Annar Björgli

Bjarne Bystad Ellefsen, *Narvik rådhus, kino, el-verk, bibliotek*, 1964
 Foto: Nasjonalmuseet / Andreas Harvik

Terje Roalkvam, *Norsk Ungdomsbiennale 1970*, 1970.
 Foto: Nasjonalmuseet / Andreas Harvik

John Olav Riise, *Kari Flem (Fru Magne Flem)*, 1931/tidlig 1950-tall.
 Foto: Nasjonalmuseet / Andreas Harvik

Space Group (arkitekter Gro Bonesmo og Gary Bates),
PostZERObygget,
utkast til Nordic Built Competition, 2013.
Foto: Nasjonalmuseet / Frode Larsen

Olav Ringdal, *Kube*, 2001.
Foto: Nasjonalmuseet / Andreas Harvik

Caroline Friederike Friedrich, *Fransk smelle*, 1806
Foto: Nasjonalmuseet / Andreas Harvik

Mathilde Dietrichson, *Selvportrett ved elektrisk lys*, 1918.
Foto: Nasjonalmuseet / Børre Høstland

Małgorzata Mirga-Tas, *På kvinnerens vei*, 2023.
Foto: Nasjonalmuseet / Børre Høstland

Bibliotek og dokumentasjonsarkiv

Nasjonalmuseets bibliotek og dokumentasjonsarkivs samlinger og tjenester er en del av museets samling og samlingsforvaltning i bred forstand, og en ressurs for museets egen virksomhet og ekstern kunstfaglig forskning, undervisning og kunnskapsutvikling.

I 2023 har seksjon Bibliotek og arkiv hatt 12 130 besøkende, holdt 20 omvisninger for ulike grupper studenter og bibliotek- og arkivkollegaer, arrangert tre boklanseringer, to medlemskvelder med dypdykk i arkivet, og strikkekafe med foredrag under Kulturnatt. Videokunstarkivet arrangerte det første kunstnerintervjuet i serien «Videosalong» i biblioteket, med Ingrid Book og Carina Hedén, og en workshop om registrering i Videokunstarkivet med kunstnere i samarbeid med Rogaland kunstsenter og Contemporary Art Stavanger.

Biblioteket har vist åtte monterutstillinger og utstillingen «Dristige drømmer – professor Dietrichson, ‘de fire ballonger’ og et nasjonalmuseum for kunst». I forbindelse med forarbeid til en digitaliseringsplan for seksjonens samlinger, arrangerte seksjonen seminaret «Digitalisering og tilgjengeliggjøring i museumsbibliotek og arkiv» 10. oktober 2023 med deltagere fra Nasjonalmuseet og institusjoner som Arkivverket, Nasjonalbiblioteket, Universitetet i Oslo, Oslo Byarkiv i tillegg til flere museer fra hele landet.

Det ble i 2023 registrert 3 855 nye bøker i bibliotekets samling, og det ble abonnert på 149 løpende tidsskrifter og ni referansedatabaser. Det ble registrert 1 884 førstegangsutlån. I 2023 ble bibliotekets katalog overført og koblet opp fra systemet Alma til den internasjonale samkatalogen Art Discovery Group Catalogue.

Syv nye privatarkiv ble innlemmet i dokumentasjonsarkivet, og det ble innvilget utlån av arkivmateriale til fire eksterne utstillinger. Videokunstarkivet har hatt en tilvekst med 995 nye registrerte verk og 233 nye kunstnernavn, og opplasting av 473 nye filer. 54 videoverk ble digitalisert av Nasjonalmuseet.

Samlingsforvaltning

Samlingsforvaltning omfatter aktiviteter og tiltak som sikrer at samlingene blir tatt vare på, forsket på, dokumentert, og tilgjengeliggjort for publikum og fagmiljøer. All bruk av kunstverk (som utstilling, forskning eller lån) utløser arbeid i seksjonene Konservering, Utstillingsteknikk, Foto, og Magasin og logistikk, og grader av revisjon i samlingskatalogen (samlingsforvaltningssystemet).

Avdelingen jobbet også i 2023 med å tilgjengeliggjøre verk fra samlingen digitalt for publikum. Ved utgangen av året var 51 293 verk publisert på museets nettside. 1 299 verk ble publisert i 2023. Det ble i høst startet opp et planarbeid for ufullstendig katalogiserte verk, som skal fullføres i 2024.

Konservering

Museets konservatorer er involvert i all kjernevirksomhet som utstillingsprosjekter, innlån, utlån, innkjøp, forskning, utvikling, og fagformidling. De deltar også i flere formidlingsarrangementer for publikum. Eksempler i 2023 var «Dypdykk» om Frankfurterkjøkkenet og Gyllenlærstapetet, og foredrag om Harriet Backers teknikk og materialbruk.

Utlån

I 2023 lånte Nasjonalmuseet ut 261 verk til norske og utenlandske museer. 153 av disse var til norske museer, ett var til et kulturhus og ett var til et departement.

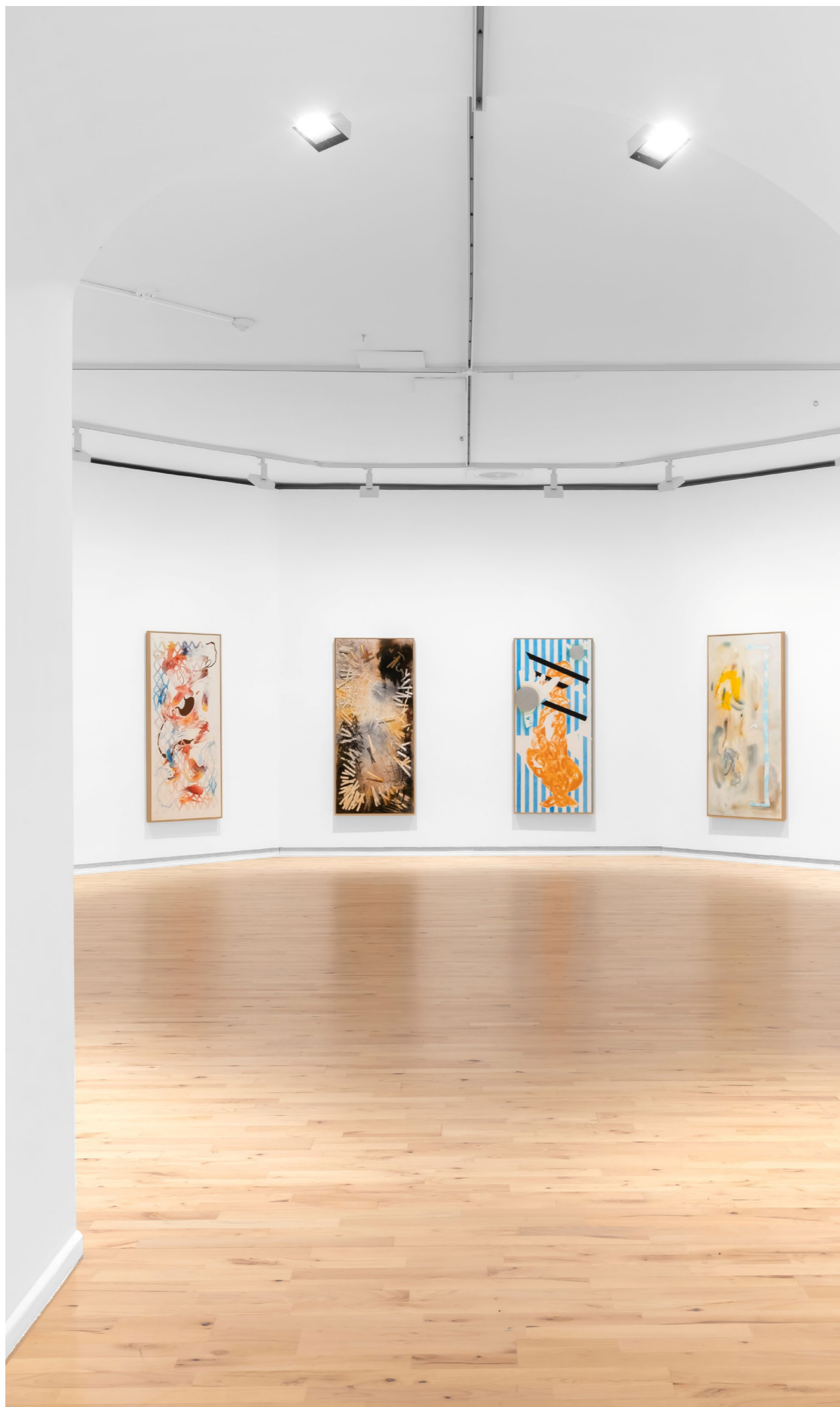
Munchmuseet fikk låne flere verk av Marianne Bratteli til sin utstilling «Hjertebank» og 82 verk til sin store Goya-utstilling. Lillehammer Kunstmuseum fikk låne flere verk til sin jubileumsutstilling med Jakob Weidemann, og til utstillingen «Det eventyrlige – mellom myte og virkelighet» fikk de låne 15 verk av Theodor Kittelsen. Til utstillingen med Hilmar Fredriksen fikk de låne 26 verk.

Til utenlandske museer har museet lånt ut 106 verk. Anne-Eva Bergmanns verk *Nr. 2-1953, Stele med måne* ble utlånt til Musée d'Art moderne de Paris, *Måneskinn* og *Hvit natt* av Edvard Munch ble utlånt til Clark Art Institute i USA og installasjonen *Beavit – Rising Together* av Outi Pieski gikk til Museum am Rothenbaum. Budapest Museum of Fine Arts fikk vise *Etter badet* av Auguste Renoir. Tolv verk med Peder Balke og Caspar David Friedrich gikk til Sinebrychoff Art Museum i Helsinki. Hamburger Kunsthalle fikk også låne verk av Friedrich til sin utstilling «Art for a New Age».

Neste side:

Nasjonalmuseets *Untitled* (2018) av Jorunn Hancke Øgstad (nummer to fra høyre) utstilt i utstillingen «Triangel» ved Haugar kunstmuseum 28. januar – 14. mai 2023.

Foto: Øystein Thorvaldsen

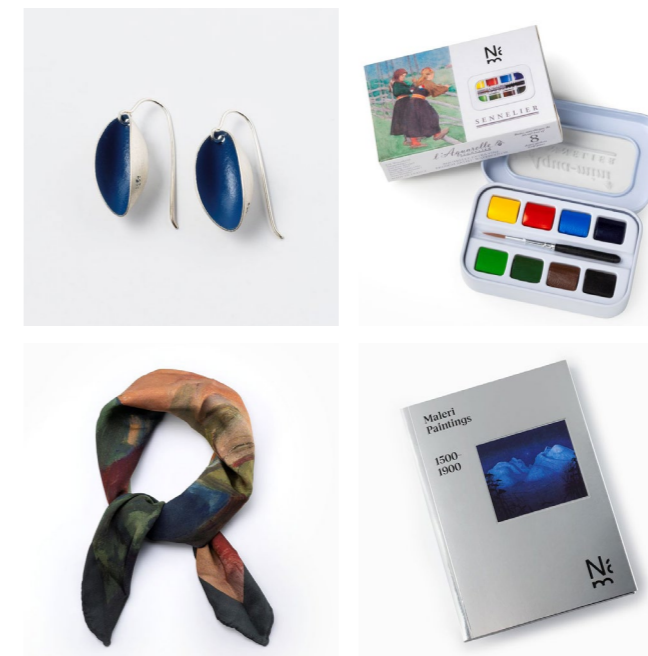

Forretningsdrift og vertskap

Nasjonalmuseet har i 2023 drevet butikker i det nye Nasjonalmuseet og i Stasjonsmesterboligen. Prioriteten har vært å videreutvikle et produktutvalg som appellerer til de besøkendes varierte interesser og preferanser, med fokus på lønnsomhet, kvalitet og bærekraft.

Etter en stor økning rundt åpningen av det nye Nasjonalmuseet har antallet medlemmer stabilisert seg på rundt 30.000. Vi har jobbet kontinuerlig med å ta vare på medlemmene våre, og gjøre tilbudet til dem enda bedre.

Seksjon Vertskap og arrangement har fortsatt arbeidet med tilbudet og opplevelsen til publikum og leietakere i museet. Vertene våre bistår de besøkende gjennom hele museumsbesøket, og samler også informasjon gjennom undersøkelser som aktivt benyttes for å utvikle museet videre. Nasjonalmuseet har blitt et populært sted for konferanser og andre typer arrangementer for eksterne leietakere. I 2023 hadde vi 134 av disse.

Noen nye produkter fra 2023:

Øredobber designet av Ingrid Hanevold, akvarellskrin med farger inspirert av Erik Werenskiolds *Telemarksjenter*, silkeskjert med motiv av Harriet Backer laget i samarbeid med Holzweiler, og bok med høydepunkter fra samlingen i praktisk A5-format.

Alle foto: Nasjonalmuseet / Ina Wesenberg

Samarbeidspartnere

I 2023 ble eksisterende avtaler videreutviklet, og nye inngått. Flere av museets prosjekter ble fullt, eller delvis, finansiert av eksterne samarbeidspartnere. Sparebankstiftelsen, Fredriksen Family Art Company, AKO Foundation og Eckbos legat var viktige bidragsyttere til museets aktiviteter.

Utstillingene «Grayson Perry. Innafor og utafor», «Mestermøter», «Louise Bourgeois. Imaginære samtaler» og «Thorvald Helleesen. Kubistisk pioner», er alle resultater av gode samarbeidspartnere og finansielle støttespillere.

STIFTELSEN NASJONALMUSEET FOR KUNST

Årsregnskap for perioden 01.01.2023 - 31.12.2023

STIFTELSEN NASJONALMUSEET FOR KUNST

Årsregnskap 2023

Resultatregnskap	Note	2023	2022
Offentlig tilskudd fra KUD	2	882 063 000	630 370 000
Andre offentlige tilskudd	2	2 380 661	323 958
Andre tilskudd og gaver	3	24 361 562	29 623 913
Inntekter butikk		16 098 797	10 839 281
Billettinntekter		76 840 388	46 880 246
Andre driftsinntekter	3	18 400 595	15 542 648
Sum inntekter		1 020 145 003	733 580 046
Lønnskostnader og andre personalkostnader	4	273 257 206	260 667 437
Pensjonskostnader	5	19 054 750	18 704 605
Innkjøp av eksterne tjenester	6	31 503 464	35 569 162
Utstillingskostnader		77 608 281	97 857 817
Varekostnad		7 118 692	4 622 988
Vakthold		118 639 573	130 702 210
Husleie og lagerleie		373 279 146	342 971 732
Drift av bygg, strøm og renhold		35 814 703	47 423 307
Formidling og publikumsaktivitet		1 542 444	6 958 602
Annonsering, reklame og produksjon		3 291 879	1 486 299
Direkte kostnader knyttet til samlingsforvaltning		10 242 277	7 255 939
Ekstern aktivitet, deltakelse i museumsnorge		4 101 902	4 072 143
Administrasjon og forsikring		12 009 983	21 594 555
IT		40 367 162	42 337 376
Forskning og utvikling		172 348	190 304
Innkjøp til samlingene		9 943 965	22 207 758
Avskrivninger	7	4 347 509	3 341 098
Sum kostnader		1 022 295 283	1 047 963 330
Driftsresultat		(2 150 281)	(314 383 285)
Finansinntekter		4 548 752	3 150 249
Finanskostnader		477 038	873 959
Sum finansielle poster		4 071 714	2 276 290
Årsresultat		1 921 433	(312 106 995)
Disponering av årsresultat			
Overført fra annen egenkapital	8	1 921 433	(312 106 995)
Sum disponering av årsresultat		1 921 433	(312 106 995)

STIFTELSEN NASJONALMUSEET FOR KUNST

Årsregnskap 2023

Balanse	Note	31.12.23	31.12.22
Eiendeler			
Anleggsmidler			
Varige driftsmidler			
Ulltveit-Moe Paviljongen	7	7 500 000	9 375 000
Inventar, verktøy og løssøre	7	3 201 957	4 281 609
Transport	7	126 083	170 583
Bollebar	7	1 865 709	2 411 770
Sikkerhet	7	368 515	628 643
Anlegg unde utførelse		2 056 580	
Sum varige driftsmidler		15 118 845	16 867 606
Finansielle anleggsmidler			
Overfinansierte pensjonsforpliktelser	5	4 883 358	4 027 986
Sum anleggsmidler		20 002 203	20 895 592
Omløpsmidler			
Varebeholdning	9	9 005 416	9 264 247
Fordringer			
Kundefordringer	10	6 282 594	26 298 366
Til gode merverdiavgift		34 638 261	33 266 013
Forskuddsbetalte kostnader/påløpte inntekter	11	99 486 605	86 061 401
Sum fordringer		140 407 460	145 625 780
Bankinnskudd og kontanter	12	243 582 005	238 231 045
Sum omløpsmidler		392 994 880	393 121 073
Sum eiendeler		412 997 083	414 016 665

STIFTELSEN NASJONALMUSEET FOR KUNST

Årsregnskap 2023

Balanse	Note	31.12.23	31.12.22
Egenkapital og gjeld			
Egenkapital			
Grunnkapital	8	1 000 000	1 000 000
Egenkapital med selvpålagte restriksjoner	8	8 621 200	8 621 200
Annen egenkapital	8	169 707 695	167 786 262
Sum egenkapital		179 328 895	177 407 462
Gjeld			
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	13	163 906 699	150 377 041
Skyldige offentlige avgifter	14	19 875 090	18 558 265
Tilskuddsgjeld	1	15 767 627	26 759 101
Annen kortsiktig gjeld	15	34 118 746	40 914 768
Sum kortsiktig gjeld		233 668 162	236 609 175
Sum gjeld		233 668 162	236 609 175
Sum egenkapital og gjeld		412 997 083	414 016 665

Oslo, den 15.02.2024

Styret i Stiftelsen Nasjonalmuseet for kunst

 Maria Moræus Hanssen Leder	 Jan Grue	 Ellen Tveit Klingenberg Nestleder
 Axel Frederick Meyer		 Mari Hvattum
 Vibeke Waallann Hansen Ansattes representant	 Ingrid Røynesdal Direktør	 Ann Kristin Sørli Ansattes representant

STIFTELSEN NASJONALMUSEET FOR KUNST

Årsregnskap 2023

Noter

Note 10	31.12.2023	31.12.2022
Kundefordringer	6 332 694	20 342 366
Dødkredittforbeholdning	(50 000)	(50 000)
Totalt	6 282 694	20 292 366

Note 11	31.12.2023	31.12.2022
Forskuddsbetalte kostnader/pålepte inntekter		
Forskuddsbetalte kostnader	98 672 159	85 956 389
Andre kortsiktige fordringer	814 446	108 012
Totalt	99 486 605	86 064 401

Note 12	31.12.2023	31.12.2022
Bankinnskudd og kontanter		
Kontanter og bankinnskudd	243 582 005	238 231 045
Hjort skatteinnskudd	9 230 541	8 908 254
Til disposisjon	234 351 464	229 324 791

Note 13	31.12.2023	31.12.2022
Leverandørgjeld		
Leverandørgjeld	163 906 699	150 377 041
Totalt	163 906 699	150 377 041

Note 14	31.12.2023	31.12.2022
Skyldige offentlige avgifter		
Skatteforbehold, påleggstrøkk	9 247 324	8 923 246
Arbeidsforbehold	10 627 756	9 635 019
Totalt	19 875 080	18 558 265

Note 15	31.12.2023	31.12.2022
Annen kortsiktig gjeld		
Pålepte forlempinger	24 901 646	23 130 460
Annen kortsiktig gjeld	9 217 101	17 784 309
Totalt	34 118 746	40 914 769

STIFTELSEN NASJONALMUSEET FOR KUNST

Kontantstrømpstilling

Kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	Note	2023	2022
Årsresultat	10	1 921 433	(312 106 995)
Endring i pensjonsmidler og pensjonsforpliktelser	11	(855 000)	161 674
Ordinære avskrivninger	5	4 347 509	3 341 098
Endring i varelager	6	258 831	(1 565 414)
Endring i kundefordringer	7	20 015 772	(21 750 790)
Endring i leverandørgjeld	12	13 529 657	1 089 723
Endring i andre tidsavgrensninger	1,10,13,14	(31 268 495)	23 692 833
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter		7 949 708	(307 137 871)
Kontantstrøm fra investeringsaktiviteter			
Utbetalinger ved kjøp av varige driftsmidler	5	(2 598 749)	(4 386 066)
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter		(2 598 749)	(4 386 066)
Netto endring i likvider		5 350 959	(311 523 938)
Likviditetsreserve pr. 1.1.	9	238 231 046	549 754 984
Likviditetsreserve pr. 31.12	9	243 582 005	238 231 046

Ansvarlig utgiver: Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design

Redaktør: Rune Bjerkås

For- og baksidfoto: Fra utstillingen «Louise Bourgeois. Imaginære Samtaler».

Foto: Annar Bjørgli / Nasjonalmuseet

Design: Metric, 2024

Nasjonalmuseet

